

EIN SAMLAÐUR PAKKI

Tað var ein ambitiøs heildarætlan, sum varð lögð fram fríggjamorgunin 5. apríl í fjør. – Vit mugu síggja í eyguni, at tað eru tey ungu, sum í framtíðini skulu trívast her. Tað er avgerandi fyri at broyta fólkaflýting til fólkaavøkstur, staðfesti Erika Hayfield henda dagin á Hafnia

Jón Brian Hvidtfeldt

– Talan er um eina kompleksa avbjóðing, og tí er eisini talan um eina kompleksa loysn, segði Erika Hayfield um tey tilsamans 37 ymisku átøkini.

Nøkur átøk kosta einki, meðan onnur eru sera kostnaðarmikil. Samlaða rokningin fyri átøkini var tilsamans góðar 700 milliónir krónur í dagsins prísnum, næstu fimm árin.

– Vit hava gjørt ítøkillig uppskot til loysnir. Sjálvandi kann okkurt gerast øðrvísi og onkur átøk mugu knýttast saman. Men heildarætlanin skal lesast sum ein heild, ikki eitt hugskotskatalog, undirstrikaði Erika Hayfield sum stóð á odda fyri arbeiðnum at gera heildarætlanina.

Størsta, einstaka satningsøkið í heildarætlanini er útbúgving og gransking.

– Tað er ikki nóg mikið at bjóða eina breiða viftu av útbúgvingartilboðum. Vit mugu eisini hava eitt dynamiskt og spennandi lestrarumhvørvi, og tí hevur útbyggingin av Fróðskaparsetrinum so stóran týdning, ljóðaði grundgevingin frá Eriku Hayfield.

Erika Hayfield Mynd: Álvur Haraldsen

Týðandi tilknýti

Ein reyður tráður í heildarætlanini er, sambært Eriku Hayfield, at tryggja tilknýtið til Føroyar og føroyska samfelagið.

– Tilknýtið hevur so stóran týdning, at tað kann ikki undirmetast. Tí skulu vit duga betur at knýta tey ungu, sum fara út í heim, tættari upp at vinnulívinum og arbeiðsmarknaðinum herheima. Í dag er tað tíverri alt ov ofta soleiðis, at tey ungu koma heim til Føroya fyri at kobla úr, fyri at slappa av. Harvið verður tilknýtið ikki útbúgvingar- ella arbeiðsrelaterað, vísti Erika Hayfield á.

Broyt myndina

Sambært Eriku Hayfield er avbjóðingin at broyta fatanina av føroyska samfelagnum.

– Vit mugu broyta myndina av Føroyum sum endastatið, har tú flytir heim og byggir tær eina dýr hús. Tí henda myndin ger tað alt ov lætt at velja Føroyar frá, tá tú ert ungur og fríur úti í stóru verð. Vit skulu skapa eitt fleksibult samfelag, har tað er lætt at koma til og frá. Tað skal bera til at flyta heim, sjálvstøðugt um tú ikki hevur tikið stóðu til, um tú ætlar at tær at seta búgv og liva her restina av lívinum, segði Erika Hayfield og peikaði á bústaðarmynstrið.

HEILDARÆTLANIN VERÐUR BRÚKT

Ein yvirskipað gjøgnumgongd av teimum 37 átøkunum í Heildarætlanini um fólkaflýting og fólkaavøkstur gevur ábendingar um, at álitið ikki endaði í tiltiknu skuffuni

Flugubeinini eru kanska ikki liðugt teknaði enn. Men tey eru har, í hvussu er partvís. Tað vísir ein gjøgnumgongd av teimum 37 tilmælunum í stóru heildarætlanini, ið skal skapa fólkaavøkstur í Føroyum.

Saman við tilmælunum er eisini ein kostnaðarætlan. Mælt verður til at brúka 32 milliónir krónur í ár, 147 milliónir næsta ár, 209 milliónir um árið í 2016 og 2017 og so 109 milliónir um árið frá 2018 til 2020. Nógvt tann størsti parturin skal brúkast til Fróðskaparsetrið. Sambært tilmælinum skulu umbyggingar og útbyggingar gerast fyri 250 milliónir krónur næstu árin, og harumframt skal játtanin til Fróðskaparsetrið økjast úr 67 upp í 100 milliónir krónur um árið, soleiðis at fleiri lesandi sleppa frammat.

Í ár er játtanin til Fróðskaparsetrið hækkað fimm milliónir krónur. Men hóast tað ikki sær út av nógvum í stóru heildini, so er gongd í øðrum átøkum. Mentamálaráðið er í samráðingum við Tórshavnar Kommunu um at keypa Venjingarskúlan og brúka tey hølini til at víðka um virksemd og skapa eitt størri og betri umhvørvi kring Setrið.

Fróðskaparsetrið skal eftirmetast, og

eisini arbeiðir Setrið við eini strategiætlan, har málið millum annað er at styrkja samstarvið millum útbúgvingarstovnarnar. Í somu strategi liggur ein ætlan um at skapa størri starv millum vinnulívið og Fróðskaparsetrið.

Eitt yvirlit yvir útbúgvingarmøguleikar í Føroyum er gjørt, og eisini hevur Lønardeildin undir Figgjarmálaráðnum sent rundskriv út til aðalráðini um at seta fleiri lærlingar. Hinvegin metir ráðið ikki, at tað ber til at krevja av privatu vinnuni, at tey gera tað sama.

Lættari

Fleiri av átøkunum í heildarætlanini snúgvast seg um at bøta um lívskorini í Føroyum. Tað skal vera lættari at fáa okkurt til leigu, og her verður serliga víst til Bústaðir, sum hevur fleiri verkætlanir í gongd. Málið hjá Bústaðum er stutt og greitt at byggja upp ein skipaðan marknað við leigubústaðum.

Almannamálaráðið er farið at lýsa, um og í hvønn mun tað ber til at broyta skipanina við friplássnum á dagstovnunum. Endamálið er at bøta um móguleikarnar hjá stakum upphaldarum og familjum við

einari ella tveimum lágum inntøkum. Ein frágreiðing verður liðug í næstum, og so skal politiska skipanin taka stóðu. Somuleiðis er Vinnumálaráðið klárt við uppskoti um at broyta og bøta um barsilsskipanina. Eisini tað skal politiska skipanin í síðsta enda taka stóðu til.

Familjur við børnum, ið bera brek, skulu eisini hava betri móguleika at klára seg í føroyska samfelagnum. Mentamálaráðið, Almannamálaráðið og Heilsumálaráðið hava í eina tíð samstarvað um økið, og eitt úrslit av hesum arbeiði skal síggjast í summar.

Tilknýti

Heildarætlanin vísir eisini á týðningin av at styrkja tilknýtið til Føroya og ímyndina av Føroyum. Mentamálaráðið og Vinnumálaráðið arbeiða við einum felags átaki, ið skal styrkja um sambandið við útisetar. Eisini arbeiða Vinnumálaráðið og ALS við eini skipan, har nýútbúgvinn við hægri útbúgving sleppa í sonevnda vinnustarvslæru. Tann móguleikin er ávegis.

Ein vegleiðaraskipan er gjørd, og eisini ein heimasíða, sum knýtir føroyskar arbeiðsgevarar og lesandi saman.

Hinvegin er ikki politisk undirtøka fyri at geva føroyingum uttanlands valrætt til løgtingsval. Tó hava lesandi móguleika at skráseta seg og á tann hátt fáa valrætt til løgtingsval.

Flyt heim

Fimm av átøkunum snúgvast seg beinleiðis um at taka burtur forðingar, sum kunnu stinga seg upp, tá ein flytir heim. Vinnumálaráðið hevur tikið upp samráðingar við donsku stjórnina, soleiðis at tað skal bera til at fáa arbeiðsloysisstuðulin við sær í trýggjar mánaðir, um tú fert til Føroya at leita tær arbeiði.

Vinnumálaráðið og ALS arbeiða við at broyta reglurnar fyri at fáa arbeiðsloysisstuðul, soleiðis at nýútbúgvinn eisini fáa rætt til pengar úr ALS.

Og vil Mentamálaráðið gera tað lættari hjá barnafamiljum at tryggja sær dagstovnapláss, áðrenn tey flyta heim til Føroya. Tað skal gerast í samstarvi við kommunurnar.

Hinvegin tykist ikki vera politisk undirtøka fyri at gera ein serskattaskipan fyri serfrøðingar.

jonbrian@sosialurin.fo